

‘Mensen verwaarlozen dieren vaak uit onkunde’

De Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) strijdt al meer dan twintig jaar voor betere leefomstandigheden voor dieren. Als particuliere stichting, onderdeel van de Dierenbescherming, voert zij een stuk overheids-toezicht uit. Een bijzondere constructie waar niet iedereen even bekend mee is. Een kijkje achter de schermen bij deze inspectiedienst.

Behendig stuurt districtsinspecteur Jan Smit (51) zijn rode Honda FR-V over een smalle geasfalteerde weg in de polders van Oost-Groningen. De boa van de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming speurt op deze druilerige ochtend de omgeving af naar twintig verwaarloosde Shetlandpony's die hier ergens in de buurt moeten staan. De steeds dichter wordende mist maakt het zoeken er niet makkelijker op. Zelfs de bomen, die ongeveer honderd meter verderop staan, zijn slechts met moeite zichtbaar. De viervoeters zouden volgens de melding sterk ondervoed zijn en, doordat de sloten zijn dichtgevroren, geen drinkwater hebben. De dieren zijn echter in geen velden of wegen te bekennen. „Dit is niet de eerste keer dat we een dier niet kunnen vinden”, zegt Smit. „Bij ongeveer tien procent van de meldingen krijgen we geen exacte locatie door. Laatst kwam er een melding binnen over een paar schapen die in levensgevaar zouden verkeren. Het enige dat ons over de dieren werd verteld, was dat ze ergens op een dijk langs de Waddenkust waren gezien. Probeer ze dan maar eens te vinden, want de kust is tientallen kilometers lang.”

Roofdieren

Smit werkt nu twee jaar bij de LID. Daarvoor was hij 25 jaar bij de politie actief als hondengeleider en chef van de hondenbrigade en werkte hij zeven jaar bij de AID-vakgroep natuurbescherming. Die rijke ervaring komt hem bij zijn dagelijks werk regelmatig

goed van pas. Zo wordt Smit tijdens zijn ronde regelmatig door de centrale gebeld voor advies. Ditmaal blijkt een schaatsende vrouw bij een woonhuis een leeuw en een tijger in een trailer te hebben gezien. De centraliste weet niet goed wat ze met deze melding aan moet. De inspecteur gokt op de winterstalling van een circus (iets dat later ook blijkt te kloppen, red. HH), maar vindt het toch de moeite waard de melding na te trekken. De Flora- en faunawet bepaalt immers dat je niet zomaar roofdieren als huisdier

Wat is de LID?

Omdat de overheid voor bepaalde opsporingstaken op het gebied van dierenwelzijn niet genoeg capaciteit had, benaderde zij in 1986 de Dierenbescherming om te onderzoeken op welke manier zij hieraan zou kunnen bijdragen. Het leidde tot de oprichting van de LID.

De nieuwe inspectie moest zich specifiek concentreren op het handhaven van delen van respectievelijk de Wet op de dierenbescherming, de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren en de Flora- en faunawet. Ook het zorg dragen voor de naleving van regels als het Honden- en kattenbesluit en het Besluit welzijn productiedieren behoort tot het takenpakket.

De LID krijgt een kleine financiële bijdrage van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) – de rest wordt betaald door de Dierenbescherming – en voert als categoriaal aangewezen opsporingsdienst als particuliere stichting een deel overheidswerk uit. Om een goede samenwerking met de Algemene Inspectiedienst (AID) te kunnen waarborgen, is er een duidelijke taakverdeling: de rijksinspectie richt zich op de bedrijfsmatig gehouden dieren; de LID op het hobbymatige. Bij calamiteiten is het mogelijk dat de LID een deel van de welzijnsmeldingen van de AID voor haar rekening neemt.

mag hebben. Een collega die toevallig dichterbij de plaats van de melding is, gaat erop af. Smit's ervaring is niet maatgevend voor het gemiddelde niveau van de andere districtsinspecteurs van de LID. „Sommigen weten bijvoorbeeld erg veel van dierenwelzijn, maar minder van opsporings technieken”, legt Smit uit. „Ik heb het geluk dat ik door mijn achtergrond op beide vlakken behoorlijk wat kennis heb opgedaan. Daarom word ik vaak als vraagbaak gebruikt.”

Elk jaar komen er ongeveer zestigduizend telefoontjes binnen bij de meldnummers van de regionale afdelingen en de meldkamer van de LID. In 2007 leidde dat tot iets meer dan achttien klachten die door de veertien districtsinspecteurs werden behandeld. Vorig jaar stakte de teller bij 7581. De afname wordt volgens Smit mogelijk veroorzaakt doordat er in 2008 geen sprake was van extreme weersomstandigheden. Daarnaast zorgde het tv-programma Dierenpolitie in 2007 voor meer aandacht en daardoor extra meldingen. Vorig jaar werd dit programma niet uitgezonden.

Elke dag onderzoekt Smit, net als de andere districtsinspecteurs is hij volledig in dienst van de LID, tussen de tien en vijftien meldingen. In Groningen zijn nu nog geen afdelingsinspecteurs. Deze vrijwilligers zijn aangesloten bij een van de tachtig

afdelingen van de Dierenbescherming en onderzoeken normaliter als eerste een melding. Ze hebben weliswaar geen speciale bevoegdheden, maar kunnen vaak het kaf van het koren scheiden voor de boa's. Het gebrek aan afdelingsinspecteurs in Groningen maakt het werken in deze regio voor Smit een stuk moeilijker. „Je bent tenslotte toezichthouder en dus is het je verantwoordelijkheid om op elke melding af te gaan. Soms blijkt een melding helemaal niet te kloppen. Zo kan een uit de hand gelopen burenruzie wel eens tot een valse melding leiden. De meldkamer kan nu eenmaal niet altijd beoordelen of iets op waarheid is gebaseerd. Gelukkig zijn er op 14 februari acht mensen geslaagd voor hun opleiding tot afdelingsinspecteur. Vanaf 1 maart zijn zij inzetbaar.”

Geitenkamp

Tijdens zijn ronde krijgt Smit via de politie Stadskanaal een melding binnen. Het gaat om een flink aantal dieren dat al maanden in een schuur opgesloten zou zitten. De districtinspecteur weet direct om welke plek het gaat. „Een bouwval op de gemeentegrens van Stadskanaal en Musselkanaal. Daar ben ik een tijdje terug al geweest voor dezelfde dieren. Geiten en pony's liepen toen kriskras over het erf om tussen het bouwpuin te zoeken naar voedsel. Bij die controle heb ik afspraken met de eigenaar

gemaakt over hoe het beter kan.” Eenmaal ter plaatse blijkt al snel dat de melding niet klopt. De Groningers hebben zelfs een apart geitenkamp gemaakt voor de dieren. Compleet met een forse schuur en een klimrots. Om het terrein staat een twee meter hoog hek om te voorkomen dat de dieren de benen nemen. Samen met de zoon van de eigenaar loopt Smit een rondje over het terrein. De dieren blijken inderdaad al een paar dagen vooral binnen te staan vanwege de aanhoudende vorst. Ze mogen echter wel regelmatig een paar uurtjes naar buiten. „Dat maakt dit werk nu zo mooi”, zegt Smit na het zien van het keurig onderhouden terrein. „Je probeert altijd de situatie te verbeteren. Mensen die hun huisdieren verwaarlozen, doen dat vaak eerder door onkunde dan uit onwil. Als je hen op de goede weg kunt helpen, ga je met een heel prettig gevoel naar huis.”

De samenwerking met andere handhavende partners verloopt volgens Smit goed. „Landelijk gezien zou de naamsbekendheid van de LID nog wel beter mogen zijn, maar hier in de omgeving weet iedereen wel wie ik ben, wat ik doe en wat ik voor hen kan betekenen. Met de Algemene Inspectiedienst (AID) hebben we een hele duidelijke taakverdeling vastgelegd en ook de politie weet ons steeds vaker te vinden. Op de werkvloer heb ik zeker niet het idee dat zij op ons

>>

Doordat de LID hoofdzakelijk particuliere dierenbezitters controleert, vinden veel controles bij mensen thuis plaats.

neerkijken. We worden zelfs vanwege onze specifieke kennis regelmatig meegevraagd. Andersom vinden wij het natuurlijk erg prettig dat zij ons ondersteunen in bedreigende situaties. Dat hoort namelijk wel een beetje bij het werk voor de LID. Je vertelt als buitenstaander mensen dat ze hun dieren niet goed verzorgen, terwijl ze dit in hun ogen waarschijnlijk wél doen. Weerstand is dan niet vreemd. Mensen beschouwen hun huisdieren vaak als een deel van hun gezin. Als een hond stervende is, zie je vaak dat iemand vanuit een natuurlijke reactie het dier zo lang mogelijk in leven wil houden. De wet bepaalt echter dat je een dier niet onnodig mag laten lijden. Is er in zo'n geval geen sprake meer van kwaliteit van leven, dan dring ik erop aan toch de juiste beslissing te nemen. Weigert een persoon dat, dan kan ik niet anders dan zelf, met behulp van een medische verklaring van een dierenarts, die beslissing nemen. Liggen zij dan nog dwars, dan schrijf ik een proces-verbaal uit."

Bloedwormen

De scheiding van de werkzaamheden van de AID en de LID berust zuiver op het verschil tussen het beroepsmatig of hobbymatig houden van dieren. De hoeveelheid dieren is daarbij niet van belang. „Een goed voorbeeld is een omvangrijke zaak uit 2007”, zegt Smit. „Rond de kerst hebben we samen met de politie 55 paarden bij een particuliere liefhebber weggehaald. De man was al in de tachtig en simpelweg niet meer in staat om fatsoenlijk voor de dieren te zorgen. De eerste keer dat ik op zijn erf kwam, vond ik meteen het kadaver van een dood veulen langs de weg. Uit nader onderzoek bleek dat er in een jaar tijd veertien dode veulens van zijn terrein waren gehaald. Bovendien hadden bijna alle paarden last van bloedwormen en de meesten waren sterk ondervoed. Kort nadat de paarden door ons waren gevangen en bij erkende opslaghouders waren geplaatst, stierven er twaalf. Dat zegt genoeg over hun lichamelijke gesteldheid. De man kreeg natuurlijk een flink aantal processen-verbaal. Als hij ooit weer

iets met paarden wil doen, zullen we hem strikt in de gaten houden.” Smit benadrukt daarbij dat de straffen die mogen worden opgelegd voor overtredingen van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren bepaald niet lichtzinnig zijn. „In sommige gevallen kunnen we mensen in voorlopige hechtenis nemen en indien noodzakelijk buiten heterdaad aanhouden.”

Een ernstig probleem is het illegaal fokken van honden. Door de hoge werkdruk heeft Smit echter zelden genoeg tijd om deze misstanden actief te bestrijden. „Om illegale fokkers op te sporen, moet je echt urenlang het internet afspeuren. Advertenties op veilingsites zijn een belangrijke informatiebron, want het gaat om mensen die dit op heel kleine schaal doen. Ook dan kan het zeer lucratief zijn. Voor een gezonde raszuivere pup zonder papieren betalen mensen toch al snel driehonderd euro. Op kleine schaal fokken is niet strafbaar. Dat is het pas op het moment dat je in twaalf maanden tijd meer dan drie nestjes of 25 pups fokt en je daarbij de regels van het Honden en Kattenbesluit negeert. Daarom is het zo moeilijk overtreders op te sporen. Je moet echt bijhouden wie een paar maanden daarvoor ook al een nestje te koop heeft aangeboden. Door een gebrek aan tijd doe ik dat 's avonds thuis in mijn vrije tijd. Wat dat betreft wacht ik met smart op de komst van afdelingsinspecteurs hier in Groningen.”

Nadere inlichtingen:

Jan Smit, Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming, 088 – 811 31 13, jan.smit@dierenbescherming.nl

Tekst & Foto's: Jeroen Reijke

Onverzorgd of verwaarloosd?

Het verschil tussen onverzorgd en verwaarlozing is bij dieren klein. Om daarin onderscheid te kunnen maken, kijkt Smit altijd naar het totale plaatje. „Bij paarden let je bijvoorbeeld op de voedingsconditie en de hoeven. Paarden die langdurig op veel te lange hoeven staan, kunnen overbelasting krijgen van pezen, banden en gewrichten. Ze krijgen daardoor pijn, het belemmert hun gang en kan zelfs voor een afwijkende stand van het been zorgen. Daarnaast is het belangrijk dat ze een droge sta- of ligplaats hebben en over voldoende voedsel beschikken.” De LID treft alle denkbare dieren aan achter de voordeuren van Nederland. Smit: „Bijna elk diersoort kan met het grootste gemak worden gekocht, maar kennis over de verzorging ontbreekt vaak. Dat zorgt voor problemen in het welzijn van het dier. Gelukkig hebben we een heel netwerk van deskundigen die we kunnen raadplegen om een juiste inschatting te maken. Zo proberen we het welzijn van een dier te verbeteren. Ongeacht het soort of het ras.”